

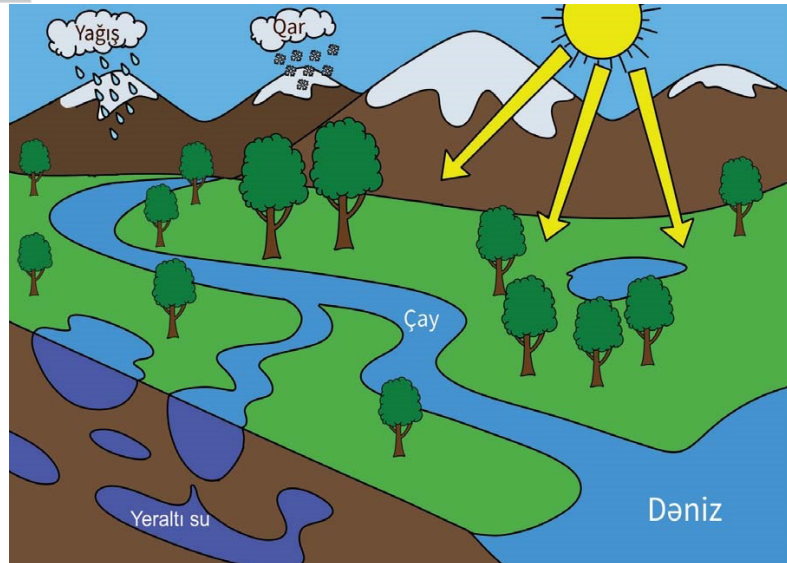
International
Dialogue for
Environmental
Action

Sudakı həyat və ekologiyada su

VI-VIII siniflər

Sudakı həyat və ekologiyada su

Su insanda və ya digər canlı orqanizmlərdə həyat proseslərini, nəfəs alma, hüceyrələrin çoxalmasını və s. müəyyənləşdirən əsas maddədir.

Yadda saxlamaq lazımdır ki, su yalnız insanlar üçün deyil, ekosistemlərin yaşaması üçün də zəruridir. Ekosistemlər də su ilə bağlı insanlarla eyni hüquqlara sahibdir. Ekosistemlərin öz funksiyalarını yerinə yetirməsi və ekosistem xidmətləri göstərməsi üçün kifayət qədər suya sahib olması insanlar üçün də çox əhəmiyyətlidir.

Ekosistemlər hansı xidmətləri göstərir? Ekosistem xidmətləri ekosistemlərin təmin etdiyi və insanların rifahının yaxşılaşdırılmasına kömək edən faydalardır. Məsələn, meşələr vasitəsilə daşqın və sürüşmə riskinin azalması; bitkilərin arılar və quşlar vasitəsilə tozlandırılması ekosistemlər tərəfindən verilən xidmətlərin bariz nümunələridir.

Bunları bilmək maraqlıdır

Yetkinlik yaşına çatmış insanın bədəninin təqribən 70%-ni su təşkil edir! Beyinin 73 faizi, ürəyin 73 faizi və ağciyərlərin 83 faizi sudan ibarətdir. Bundan əlavə, insan bədənini təşkil edən hüceyrələrin 67%-i sudan ibarətdir!

Yetkinlik yaşına çatmış insanın müxtəlif ehtiyacları (içmək, yemək və gigiyena və s.) üçün gündəlik 50 litrdən 100 litrədək su tələb olunur.

Müasir insan gündəlik həyatında sudan intensiv şəkildə istifadə edir. Suyu ehtiyac olmayan hər hansı insan fəaliyyətini qeyd edə bilmərik. Su enerji hasilatında, sənayedə və kənd təsərrüfatında istifadə olunur. Yüklərin əksəriyyəti dəniz yolu ilə daşınır.

Əksər hallarda, insanlar sudan qeyri-səmərəli istifadə edirlər, buna görə də dünyanın bir çox bölgəsində artıq insanlar və ya digər canlı orqanizmlər üçün kifayət qədər su yoxdur. Davam edən iqlim dəyişikliyi problemi getdikcə daha da çətinləşdirir. İqlim dəyişikliyinə nəticələri ilk növbədə su ehtiyatlarına öz təsirini göstərir. Hazırda planetin bir çox bölgəsində yağış və çay axını getdikcə azalır. Gələcək proqnozlar isə daha çox narahatedicidir.

Yaranmış vəziyyət Yer kürəsində həyat üçün vacib olan ekosistem xidmətləri üçün təhlükə yaradır.

Vəziyyəti yaxşılaşdırmaq və gələcək problemlərin qarşısını almaq üçün bütün ölkələrin əməkdaşlığı vacibdir. Yəni, problemin aradan qaldırılması üçün hər birimizin iştirakı vacibdir. Suyun əhəmiyyətini tam dərk etməli və gündəlik həyatımızda sudan səmərəli istifadə etməyə başlamalıyıq.

Bunu özünüz edin

- Ekosistem xidmətləri, insanların təbiətdən əldə etdikləri faydalar barədə düşünün. Həmin faydaları təsnif etməyə çalışın və lazım olduqda müəlliminizdən kömək istəyin.
- Suyun çirкли olmasının insan və ekosistem ehtiyacları baxımından suyun mövcud miqdarına necə təsir göstərdiyini müzakirə edin.

WWW.KURA-RIVER.ORG